

ret : « Si eodem anno mercedem ab alio non accepit. »

(74. Si autem conductor non possit uti re conducta ob impedimentum non ex sua culpa, nec ratione sui, sed vel ex culpa locatoris, seu aliunde proveniens, non tenetur solvere mercedem pro illo tempore quo re conducta uti non potuit. *Communis*, arg. cit. leg. *Habitatores* 27, § 1, ff. *Locati*, l. *Si fundus* 33, l. *Perinde* 34, l. *Et hæc* 35, ff. eod.

(75. Conductor an teneatur augere mercedem, si tempore ubertatis ac fertilitatis majores solito fructus percipiat ex re frugifera conducta? Variæ sunt sententiæ doctorum. Prima absolute tenet, in tali casu augendam esse pensionem in favorem locatoris : sic juristæ communiter, quos affert Molina disp. 494, n. 15, ut notat Lugo, tom. II, disp. 19, n. 50 ; Rosign. *De locato et conducto*, contract. 10, n. 5, cum pluribus aliis ibi citatis, et supra adductis sub n. 39, quia in contractibus onerosis ultro, citroque obligatoris debet esse æqualis utriusque contrahentis conditio, adeoque si in magna sterilitate debet locator minuere pensionem conductori, eandem debet augere in magna abundantia conductor locatori. *Contrarium enim eadem est ratio*, leg. 1. ff. *De his qui sui, vel alieni jur.*, et ut dicitur in reg. 10, ff. *De reg. juris* : « Secundum naturam est commoda cujusque rei eum sequi, quem sequuntur incommoda : » et consonat caput *Qui sentit* 55, *De regul. jur.*, in 6, ibi : « Qui sentit onus, sentire debet commodum, et econtra. »

(76. Secunda sententia tenet augendam esse pensionem in favorem locatoris, quando ubertas seu abundantia provenit ex aliquo casu fortuito ob rerum mutationem ; ut si v. gr. quis conduxit molendinum, quod solum supersit, reliquis omnibus casu fortuito aquarum impetu destructis, proinde multo plures afferat fructus seu redditus, tunc conductor augere debet pensionem in favorem locatoris : Molina, disput. 494, n. 10 ; Lessius, lib. II, cap. 24, dubit. 3, n. 21 ; Filiucius, tract. 36, cap. 3, qu. 5 ; Navarrus, cap. 17, n. 191 ; Reginaldus, lib. XXV, cap. 7, n. 524 ; Abbas in cap. *Si propter sterilitatem* 3, *De locato*, n. ult. ; Azorius, par. III, lib. IX, cap. 10, quæst. 3 ; Bonacina, *De contractib.*, disp. 3, q. 8, punct. 3, n. 14 ; Pirhing, lib. III *Decr.*, tit. 18, n. 18, ubi dicit esse communem, et idem dicendum esse, quando ubertas provenit ex cæli clementia propter rationem, et jura adducta n. antecedenti.

(77. Tertia sententia tenet absolute nunquam augendam esse pensionem in favorem locatoris propter notabilem ubertatem seu abundantiam, sive ipsa proveniat ex cit. casu fortuito de molendino, sive ex clementia cæli et aeris, et tanto minus si proveniat ex speciali industria et opera ipsius conductoris. Lugo, *De just. et jur.*, tom. II, disp. 19, n. 52 ; Engel, lib. III *Decretal.*, tit. 18, n. 6 ; Zoësius, *ibidem*, n. 12 ; Caninus, *ibid.*, n. 9 ; Reiffenstuel, *ibidem*, n. 78 et seq. ; Barbosa, in cap. *Propter sterilitatem* 3, *De lo-*

cato ; Illsung, t. IV, d. 2, n. 459 ; La Croix, lib. III, p. II, n. 1049, ubi dicit esse communem, quia l. *Si merces* 25, § *Vis major*, ff. *Locati*, dicitur expresse quod conductori *immodicum lucrum non auferitur*, et pro hæc sententia stat consuetudo et praxis fere universalis, ut fatentur Pincianus, Pinellus, Emman. Suarez, Valasc, Salicetus, et alii quos affert et sequitur Rebellus, part. II, lib. XIV, quæst. 9, n. 1 ; Lugo l. c., n. 52, et alii dicentes usum non esse augendi pensionem ex hac causa : unde ubi revera viget hæc consuetudo et praxis, servanda est : argum. cap. *Cum tanto* 11, *De consuetudine* ; et l. *Circa locationes* 1, cod. *De locato*, ubi statuitur circa contractum locationis attendendum esse ad regionum consuetudines.

(78. Conductor obligans se ad casus fortuitos in genere, non obligatur ad casus penitus insolitos. Bartolus in l. *Scio*, § *Medico*, ff. *De annuis leg.* ; Butrius in cap. 1 *De commodato* ; Bonacina, l. c., n. 13 ; Rosignol., l. c. prænot. 8, n. 4 ; Pirhing, l. c., n. 6 ; Reiffenstuel, loc. cit., n. 40, ubi ex Molina disp. 495, n. 20, dicit esse communem contra Pinellum, et alios apud Molinam l. c., arg. l. *Fistulas*, § *Frumenta*, ff. *De contrahend. emptio. et Gloss.*, *ibidem*, verb. *Immoderate*. Ut autem reputetur casus pro penitus insolito, non sufficit quod a longo tempore, v. g. a quadraginta annis non contigerit, sed debet esse talis, qui in hujusmodi regione nunquam contigerit, aut omnem memoriam hominum superet, ita ut de illo nulla penitus cogitatio, aut timor a conductore concipi potuerit ; sic notant passim doctores.

(79. Si tamen conductor per pactum expressum se obligasset ad quoscunque casus fortuitos, etiam penitus insolitos, tunc ad ipsos teneretur : *Communis* per textum in l. *Si quis* 9, § 2, ff. *Locati*, l. *licet* 8, cod. eod., l. *Item queritur*, § *Si gemma*, ff. eodem, l. *Juris gentium*, § *Si quis pactus*, ff. *De pactis*, et cap. *Contractus* 85, *De regul. jur.* in 6, ubi expresse dicitur « quod contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur. » *Vid. supra*, n. 41.

(80. Conductor suscipiens in se periculum equi conducti, non tenetur de morte naturali ejusdem, quia nomine et appellatione periculi non venit mors naturalis ex naturalibus causis obventura ; sed in his et similibus causis nomine periculorum veniant ea quæ ex causis extrinsecis possunt obvenire, ut ex incursione hostium, latronum aggressionem, viarum difficultate, et similibus. Tum quia mors naturalis æque obvenire potuisset, sive equus fuerit locatus, sive non ; sive locatus tali conductori, sive alteri : nisi conductor quodammodo per modum insuetum causam dederit illius morti, quia tunc, ratione culpæ, teneretur de ipsa morte ; sic Rosignolus, loc. cit., disquisit. 1, § 23, n. 2, et alii.

(81. Conductor tenetur prius aliis locatori in fructibus rei locatæ, et locator in dictis fructibus habet tacitam hypothecam contra

quoscunque creditores anteriores conductoris. *Rotâ recent. par. XIV, dec. 64, n. 9, p. 18, tom. II, dec. 726, n. 3, et sequent., p. 19, tom. I, dec. 91, n. 20.* (82. Locator enim, seu dominus fundi pro pensione sibi debita potest agere executive supra dictis fructibus, l. *Si servus* 63, § *Locavi*, ff. *De fur.*, *Rotâ recent. par. XIV, cit. dec. 64, n. 6*, qui fructus fundi tacite censentur pro pensione obligati, l. *In prædiis*, ff. *In quibus caus. pignor. vel hypoth.* *Rotâ, ibid.*, n. 7, et locator, seu dominus fundi, quousque non fuerit de pensione satisfactus, potest interdicerè asportationem fructuum. *Rotâ, ibid.*, n. 8.

(83. Locatori competit jus, et actio ex locato ad ea omnia prosequenda, ad quæ eidem obligatur conductor vi locationis ; et econtra conductori competit jus, et actio ex conducto ad ea omnia prosequenda, ad quæ eidem obligatur locator vi conditionis. *Communis* per textum in l. *Præses* 17, cod. *De locato*. Et hæc jura, et actiones, sicuti etiam onera, et obligationes, transeunt respective ad eorum hæredes. *Communis*, per textum in l. *Sed adde* 19, § 9, § *Locati*, l. *Viam veritatis* 10, cod. eodem, § final. *Institut.* eod. l. *Veteris* 13, cod. *De contrahend. et commit. stipul.*, ubi universaliter ita statuitur : « Generaliter sancimus omnem stipulationem sive in dando, sive in faciendo inveniat, ad hæredes, et contra hæredes transmitti ; » et ibi etiam additur ratio : « Cur enim quod in principalibus personis justum est, non ad hæredes, et adversus eos transmittatur ? »

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(84. De locatione bonorum ecclesiasticorum disseruimus, licet breviter, in addit. ad verb. *Alienatio*, articul. 3. Disserendum hic sed breviter quoque de locatione fructuum eorumdem.

(85. Porro, si fructus non ad rectorem ecclesiæ, sed ad ipsam ecclesiam pertineant, ut solent esse fructus destinati in fabricam ecclesiæ, prohibita sine solemnitatibus est eorum locatio ad longum tempus, non secus ac locatio bonorum ecclesiasticorum pariter ad longum tempus : *Clement. De reb. eccles. non alienand.*

(86. Si autem fructus pertineant ad rectorem, indubitanter prohibita est eorum locatio anticipatis solutionibus in præjudicium successoris, ex concilio Trid., sess. XXV, cap. 11, *De refor.* (87. Quinimo, secluso etiam præjudicio successoris, ex constitutione S. M. Benedicti XIV. cui initium est : *Universalis Ecclesiæ cura*, prohibita quoque est locatio eorumdem ad vitam, recepta unica vice mercede illa, quam beneficiatis habita ratione ætatis, tum valetudinis corporis verisimiliter durante vita consequi potuis-

set ; idque, ne consumpta pecunia illa, mendicare postea cogatur ipse beneficiarius.

(88. Extra hos casus opinio non vulgarium doctorum est, quod ad longum tempus, imo ad vitam, locari sine solemnitatibus a beneficiario possint fructus ad se spectantes, propterea quod sacri canones prohibendo alienationem bonorum ecclesiasticorum, prospicere intellexerunt indemnitati ecclesiarum duntaxat, non item rectorum earumdem, ut nominatim confutatis Gutierrez, Barb. aliisque firmant doctores in *Decret.* ad tit. *De locatis*, Pirhing, n. 26, Scamb., n. 3, Wiestner, n. 14, Leuren., qu. 146, per tot. ; Schmalzgrueb, n. 37, Covarruv., *Variar. resolut.*, lib. II, cap. 16, n. 6. Redoan., *De reb. eccles. non alien.* quæst. 7, § ultim., n. 4 ; Mantic., *De tacit. et ambig.*, lib. XII, t. XII, n. 21, Carroc., *De locat. et conduct.*, p. III, n. 51 ; Azor., *Instit. moral.*, part. II, lib. IX, cap. 2, quæst. 7, Vasquez, *Opus de redditib.*, cap. 2, § 2., n. 31 et 34 ; Castropal., tom. II, tract. 11, disput. unic. part. II, n. 11 ; Sopran., *ad Filiuc.*, tractat. 44, cap. 4, quæst. 1 ; Quarant., in *Summ. Bullar.*, verb. *Alienatio*, n. 18 ; Molin., *De primogen. Hispan.*, lib. I, cap. 2, n. 27 ; Alter Molin. *De just. et jur.*, lib. I, tract. 2, disput. 443, n. 6 ; Giballin., *De univ. negotiat.*, tom. II, lib. IV, cap. 8, articul. 4., consec. 11, n. 9 ; Delbene, *De immunit.*, tom. II, cap. 17, dub. 24, per tot., et rursus c. 18, dub. 10, n. 1 et 7, ubi monstrat, contrariam huic sententiæ haud esse extravagantem *Ambitiosæ, De reb. eccles. non alienand.* Accedit quod eo ipso quod prohibita est locatio fructuum, de quibus disseritur, anticipatis solutionibus, in præjudicium successoris, et recepta unica vice mercede, hisce exceptis duobus casibus, dici debet permissa, cum alias frustra caderet prohibitio super mox dictis duobus casibus.

(89. At nihilominus delata hac controversia ad supremum auditorium Rotæ, censuit ipsum, ne fructus quidem ad beneficiarium pertinentes posse ab eo ad longum tempus, sine solemnitatibus locari. (90. Quinimo sensit, id ipsum procedere, etiamsi expressim in contractum deducta sit *commoditas* fructuum, si fructus percepturus sit conductor. Vide decisiones in *Aversana Manutentionis* 22 Junii 1757, et 21 Novembris ejusdem anni, cor. *R. P. D. Olivatio.* (91. Causa vero semel a sacro Auditorio fuit examinata, et quia prima propositio fuit facta unica duntaxat parte informante, post secundam propositionem per concordiam fuit finita.

(92. Agit auctor n. 8 et 9 de questione illa an et quando successor in beneficium stare teneatur locationi ab antecessore factæ ; sed consule qui eam pro dignitate tractat cardinalem Lanfredin. *Respons. Eccles.*, 10, per tot.

LOTH PATRIARCHA.

ADDITAMENTA AUCTORIS.

(1. Loth quis fuerit, et de rebus ab eo gestis satis Scriptura testatur *Genes. c. XI, XIII, XVIII, XIX, et Sapient. X.* Uxor vero ejus,

quam Rabbini (teste Calmeto in *Dictionario*, verb. *Loth*) *Hedith* appellant, cum contra Dei mandatum retrospectisset, in pœnam

suae inobedientiae, et incredulitatis versa est in statuam salis, *Genes.* xix, 26, ibi: *Respicis uxor ejus post se, versa est in statuam salis.* Et *Sapientiae* x, n. 7, ibi: *Et incredibilis animae memoria stans figmentum salis.* Et quamvis verisimile sit illam non nisi venialiter, atque ita in purgatorio expiatam animam salvam esse, voluit tamen severus punire Deus, et novo salis exemplo fatuus docere credendum in omnibus, et obediendum Deo, nec in sancto proposito respiciendum retro, aut tergiversandum, Ita Rupertus, Prosper, et alii apud Tirinum in *Genes.*, c. 19, n. 26, qui recte addit in eandem sententiam, ipsummet Christum dicere *Luc.* xvii, n. 31: *Memores estote uxoris Loth.*

(2. De hac Loth uxoris versione in statuam salis variae sunt opiniones, at, illis brevitatis gratia relictis, communior et verior est, corpus uxoris Loth, retenta figura feminea, illic conversum fuisse in sal lapideum, et quidem durissimum, ac quasi metallicum; Sic Plinius, Solinus, Isidorus, Aulus Gellius, Petrus Hispanus, Calmet, Tirinus, et alii passim. Imo Irenaeus, Buchardus, Adricomius, alique plures asserunt illam statuam mulieris formam servantem hoc quoque tempore exstare inter mare Mortuum et montem Engaddi, in quem Loth confugit. Quinimo aliqui apud Calmetum *loc. cit.* addunt, rem sane incredibilem, ut ipse notat, quod nempe illa statua lapidea uxoris Loth infirmitatibus propriis, et muliebri sexui consuetis adhuc laboret.

ADDITIONES CASINENSES.

Sodomae, finitimarumque urbium incendio territus, et diutius in Segor degere Loth veritus, in proximi montis specum una cum suis filiabus se contulit. Hae homines interisse, orbemque nisi per ipsas novis incolis donaretur, defecturum sibi suadentes, patrem inebriarunt; natumque major, quin rem ille perciperet, ex eodem filium concepit, qui *Moab* appellatus, Moabitarum pater exstitit. Altera vero filia ex patre iterum inebriato, nocte sequenti concepit *Ammonem*, ex quo deinde Ammonitae.

Qui incestum illum Loth cum filiabus in examen revocarunt, quidquid est criminis in ea re discutientes, in varias abeunt sententias. Excusandi alii Loth, et filiae videntur, neminem excusandum alii maluerunt. Simpliciores puellas, et ignorantem rerum Loth eo nomine excusat S. Irenaeus lib. iv, cap. 51, cum maxime, ait, vir ille non ductus libidine scelus perpetraverit. Rem totam ita statuisse Deum observat, ut permitteret filias Loth commiseri cum patre, ut ea veluti figura exprimeretur fecunditas a J. C. Synagoga, et Ecclesiae colata. Apologiam pariter Loth et filiarum instruit S. Chrysost., hom. 44 in *Genes.*, singulari divinae sapientiae dispositione factum arbitratur, ut vir ille justus, epoto largius vino, ita mentis impos fieret, ut quid eveniret non intelligens, a crimine esset immunis; nihil enim criminis est, quod

cognitione vacat, et voluntate. Excusat autem a crimine ebrietatis, quod tædio et mœrore potius, quam mala ingurgitandi vini voluptate ad bibendum invitaretur. Observat tandem Scripturam ipsam purgare quodammodo filiarum Loth a crimine voluntatem, cum illarum rectum consilium aperiat. Cum enim igne absumptum humanum omnigenus arbitrarentur, metu ne homines funditus perirent, patrem largius ingesto vino a mente abalienarunt, ne horrore actionis, quam necessariam credebant, retineretur.

Chrysostomum præceptorem pro suo more secutus Theodoretus, quæst. 70 in *Genes.*, excusari Loth ignorantie rerum arbitratur; notat enim Scripturam virum illum, sive ante, sive post, nihil novisse. Ejus quidem ebrietas a crimine penitus non absolveretur; sed si forte filiabus suis vinum affundentibus indulset, factum id potius, quod crederet, illas tædium patris levaturas liquorem illum propinare. Tandem feminae illæ nunquam criminis damnarentur; non enim voluptatis pellectum querebant, sed ob exitium hominum reparandum rem totam præstiterunt.

Eadem ferme ratione factum Loth, et filiarum excusat S. Ambros. lib. i *De Abraham.* Origenes, hom. 5 in *Genes.*, mediam viam tenens, Loth nec damnat omnino, nec prorsus absolvit. Ejus ebrietatem criminis habere aliquid fatetur; et nisi ille vinum intemperanter ingurgitasset, adeo ut a mente abalienari se sineret, scivisset profecto quid agerent filiae, nec ab illis decipi se passus fuisset. Sed de incestu virum illum accusari nequaquam æquum esse defendit; neque enim quidquam vel de illo norat, vel voluntate in illum ferebatur. Filias porro, quanquam non prorsus eximendas a crimine arbitretur, hæc tamen pro illo leniendo affert: nempe ad adolescentulas illas aliquid pervenerat de suprema orbis vastatione per ignem; se i cum rumorem tantum, nec totam ejus rei veritatem fuissent assecuta, reputarunt, incendio illo Pentapoleos hominum genus omne absumptum, eoque mundum redactum, quo olim post diluvium: curandum proinde, ut repararentur homines. Quanquam autem insito quodam horrore absterrentur ab incestu et a deceptione patris in re tanta, plus tamen mali reputarunt, si sua ipsarum causa hominum genus in suo exitio relinqueretur: adeoque bonum, quod exinde sperabant, criminis gravitatem longe superare arbitrabantur. Accesserunt ergo ad patrem, sed semel tantum. Tandem apologiam claudit his memorabilibus verbis: «Ubi hic libidinis culpa, ubi incesti crimen arguitur? Quomodo dabitur in vitio, quod non iteratur in facto? Vereor proloqui quod sentio, vereor, inquam, ne castior fuerit harum incestus, quam pudicitia multarum.»

S. Augustinus in opere *contra Faustum* lib. xxii, cap. 44, omnia colligit hic supra adducta in defensionem Loth: sed pro ingurgitatio intemperantius vino excusandum illum minime arbitratur, ne illa quidem ratione, quod scilicet levaturus suum, et fi-

narum de obitu matris tædium, indulgendum aliquid voluptati potandi censeret. Eorum pariter rejicit apologiam, qui incestum hunc excusant, quod scilicet Loth typum exprimat veteris legis, puellæ vero Judæorum: «Illud factum, ait, cum in sacra Scriptura narratur, prophetia est: cum vero in illorum vita, qui hoc commiserunt, consideratur, flagitium est.» Calmet, *Comment. in Genes.*, cap. xix, v. 32.

Porro idem Augustinus concludit in hæc verba: «Loth culpandus, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meretur. Nam et hanc lex æterna condemnat, quia cibum et potum ad ordinem naturalem, non nisi gratia conservandæ salutis, admittit,» *cit. lib. xxii, cap. 44.*

«Nos tamen (prosequitur August.) Scripturas sanctas, non hominum peccata defendimus. Non sic autem de hujus facti purgatione satagimus, quasi hoc Deus noster aut fieri jusserit, aut factum approbaverit, aut justis homines in illis libris appellentur, ut si völerint, peccare non possent. Cum ergo Deus huic facto nullum justitiæ testimonium perhibuerit, qua dementia (Manichæi) hinc illas litteras (SS. Scripturas) accusare contendunt, cum (in) aliis earum locis apertissime inveniantur divinis præceptis ista prohiberi? Unde in illa re gesta de opere filiarum Loth narrata ista sunt, non laudata.» *Ibid.*, cap. 45.

Audiamus insuper D. Thomam, 2-2, q. 150, art. 4, ubi de ebrietate, et de Loth agit, in hæc sane verba: «In ebrietate duo attenduntur, scilicet defectus consequens, et actus præcedens. Ex parte autem defectus consequentis, in quo ligatur usus rationis, ebrietas habet excusare a peccato, in quantum causat involuntarium per ignorantiam. Sed ex parte actus præcedentis videtur esse distinguendum: quia si ex actu illo præcedenti subsecuta est ebrietas sine peccato, tunc peccatum sequens totaliter excusatur a culpa, sicut forte accidit de Loth.

«Si autem actus præcedens fuit culpabilis, sic non totaliter aliquid excusatur a peccato sequenti, quod scilicet redditor voluntarium ex voluntate præcedentis actus, in quantum scilicet aliquis dans operam rei illicitæ inci-

dit in sequens peccatum. Diminuitur tamen peccatum sequens, sicut, et diminuitur ratio voluntarii. Unde August. dicit contra Faustum, quod *Loth culpandus est, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit.*»

Atque hinc ex occasione notamus «quod quamvis effectus illi pravi, qui frequenter accidunt in ebrietate, voluntarie se inebriantibus imputentur ad culpam, eo quod potuerunt prævideri, ac proinde sint voluntarii, saltem virtualiter, et in sua causa: nihilominus illi eventus, qui raro contingunt, nec fuerunt prævisi, ad culpam non imputantur. Et hæc de causa S. August. . . . excusat ipsum Loth ab incestu quem ebrius admisit . . . eo quod non prævidit incestum ex ejus ebrietate secuturum.» Sic Reiffenstuel, *Theol. moral.*, tract. 1, *De act. hum.*, dist. 1, n. 10.

Sed ad uberiolem rei explanationem lubet referre quæ a Cornelio a Lapide de Loth ac filiabus ejus notata sunt, hoc sane pacto:

«Joseph., S. Chrysost., Theod., Ambros., has filias Loth a peccato excusant, idque ex duplici capite. *Primo* ex ignorantia eorum invincibili; *secundo*, quod tali casu quo illæ solæ cum patre fuissent superstites, licita erat earum cum patre commixtio, ad servandum genus humanum, ait Ambros. lib. i *De Abraham*, c. 6. Sic enim Eva, quæ ex Adami costa est facta, itaque Adæ fuit quasi filia, ejusdem tamen fuit uxor; quia hæc erat tunc sola in mundo femina. Verum contrarium docet S. Augustinus, et communiter theologi. *Primo*, ignorantia hæc filiarum erat vincibilis; *secundo* concubitus filiarum cum patre est contra omnem naturæ pudorem: unde nullocasu, aut necessitate licitus est, nisi Deus dispenset (16), eumque concedat.» *In cap. xix Genes.*, vers. 31.

Et is idem clarus scriptor loquens de secunda ebrietate Loth, addit: «Hæc secunda ebrietas Loth majus peccatum fuit priori, quia ex priori expertus est jam vini potentiam, suamque temulentiam sapere debuisse, et cavere sibi que temperare a vino, ne in secundam incideret. Sed quis præsertim ita afflictus per omnia tam providus est?» *Vers. 35, ibid.*

LUDUS, SPONSIO.

SUMMARIUM.

1. Ludus quid sit? — 2. Ut ludus sit licitus, quatuor requiruntur conditiones, quæ assignantur. — 3. Sponsio quid sit? — 4. Ut sponsio sit licita, quatuor etiam requiruntur conditiones, quæ assignantur. — 5. Ludi contractus jure naturæ semper est licitus, quando in eo supradictæ quatuor conditiones concurrunt. — 6. Jure tamen positivo est prohibitus tam laicis, quam clericis ludus, qui sola fortuna et casu regitur, seu omnis ille qui alearum nomine venit. — 7. Hæc prohibitio quantum ad laicos non est in vigore, saltem ubi ludus est moderatus quoad pretium, tempus, modum, verba, et hujusmodi. — 8. An autem, et quomodo sit talis prohibitio in vigore quoad clericos? *remissive.* —

9. Regulares et episcopi, propter eorum perfectionem statum, et propter scandalum, possunt præ aliis clericis facilius et gravius peccare in his ludis. — 10. Regulares ludentes lucri gratia pro pecunia, vel re pretio æstimabili, peccant contra votum paupertatis. — 11. Neque prælati possunt ad hoc licentiam concedere. — 12. Honestæ autem recreationis causa possunt regulares ludere aliquam parvam, et modicam pecuniæ quantitatem de licentia superiorum, dummodo non ludant ludis prohibitis, vel a jure, vel a regula, vel constitutionibus, seu scandalosis, aut religioso statui indecentibus — 13. Hinc ludens cum religioso, et lucrans quod religiosus ludere non poterat, sive ratione ludi prohibiti, sive ratione quantitatis non sibi permissæ, tenetur restituere ipsi religioso, vel rectius religioni. seu con-

(16) Vid. *Addit. Casinenses*, v. *Matrim.*, ad art. 5.